

Nro. 15.

**A' FELS. CSÁSZÁRNAK ÉS A. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

*Indult Bétsből, Kedden Augustus 21-ik napján
1804-ik esztendőben.*

B é t s.

A' Frantzia Követ Champagny nagy vendég-séggel innepelte itt e. h. 15 két, mint urának Napoleon Császárnak születése napját, a' mellyre minden ide való és külső Ministerek meghivattattak, az Angliai Ministert kivévén.

A' Belgrádi történetekről most semmi újságot nem irhatunk egyebet, hanem hogy a' felkelt lakosok' fő Kormányozója Cserni György úgy belzéli, és a' maga lépéseit a' Szerviai támadásra nézve azzal menti, hogy az ő Familiája a' Szerviai Királyi Házból egyenes lineában jö-le, következésképpen az Ország fővárosának elfoglalásához igaz jussa van, 's több effélék.

A' közönséges levelekből olvassuk, hogy a' boldogult Kárdinál Flangini ö Eminentziája helyében Vicenczai Püspök Zanguri Markus ö Excellentziáját méltóztatott légyen ö Cs. Kir. Felsége Velentzei Pátriárchává nevezni.

Triest, Aug. 3-kán. A' Tengeri tolvajoknak zabolázásokra, és a' nemzeti kereskedő hajóknak óltalmazásokra nézve 3 hadi hajókat rendeltének az Anglusok az Adriai tengeren; egyet Triesthez, mást Velentzéhez, és a' harmadikat az Apuliai tenger szélekre. — Ez előtt kevés idővel itten egy hamis Verbunk vétetett észre. A' verbuáltak nagy foglaló pénzt, és naponként 2 tizenhét krajtzárosokat, 's titkon onnat tovább állittattanak. Velentzében sőt Német Országának is némely részeiben efféle titkos verbuálások voltak. Három efféle verbunkusok már arestáltattanak. — A' Francziai prédáló hajó a' maga Anglus prédáival még mind a' mi kikötőhelyünkben fekszik; és még mind Franczia zászlók lengedeznek az Anglus vitorlák felett az elfogatott Anglus hajókon; és várják szüntelenül az arról való határozást Párisból a' hová a' prédáló hajó apellálta volt dolgát. Mindazáltal az alatt is a' portékák kezellég alatt az Anglus hajókból kiszedettetnek.

Velentzéből, Jul. 21-kén. Ö Cs. Kir. Felsége ezen kikötőhelyet szabad kikötőhelyé nevezni kegyelmesen méltóztatván azt, mind azokkal a' privilégiumokkal megajándékozta, a' mellyekkel a' Livornói kikötőhely bír. Ehez képest tehát mind azok a' kereskedő hajók a' melyek ide bé vagy innét kiveznek, hasonlóképpen minden kereskedőportékák, a' mellyek itt eladattatnak és vásároltatnak, vagy pedig vizen vagy szárazon ide

küldetnek, minden adórástól szabadok, és noha ez a szabadság csak a kikötőhelyre 's a városra nem terjed ki, minthogy a kikötőhely és város között itt is, valamint Livornónál, vámház és sorompó van felállítatva, csak ugyan nem kevés házon térül ezen szabadságból a városi kereskedésre is, 's az ide való kereskedők boldogságát nem kevésbé gyarapítja. Egy nagy Banko is fog itt felállítatni, a' mellynek megfundálására már 200 milliókat ajánlottak 130 értékes kereskedő házak.

Prágából, Jul. 27.kén. Az itt őrizeten lévő Rainer' Cs. K. Fő Hertzeg' és Morzin két Regementjeik, tegnap délután a' Swéd Király előtt katonai gyakorlás béli próbákat tettek. Estve theatromon volt ő Felsége.

Azt olvassuk az Anglus levelekben, hogy az Orosz Császár tulajdon kezével írott levél által hívta volna meg 18-dik Lajos Frantzia Királyt, hogy minden véreivel egyetemben az Orosz Birodalomnak valamelyik várossában, Mietauban vagy másutt a' hol tettik telepedjék meg, a' hol minden rangjához illő tisztelettel fogadtatik, és láttatatik.

Egy itten lakozó Morva Országi fő nemesember, a' haza eránt való tiszta hazafiúi buzgóság és a' felebaráti leg nemesebb szeretet által ösztönöztetvén, egy igen fontos jutalom kérdést tett mostanában fel, a' melly ebből állott: „Mitsoda eszközök és találmányok azok, a' mellyekkel az embert az ő életének külömb külömbféle veszedelmeiből kiszabadítani lehetne, és mellyik az ezen eszközök és találmányok között

azon végre a' leg jobb és a' leg alkalmasabb. Az ezen fel tett kérdésre adandó munkának meg jutalmaztatására 50 species aranyat tett fel. Ezt a' jutalmat Göttingai Orvos Doctor P o p p e Tanácsos Ur nyerte el, kinek tudós, és a' várakozásnak egéizlen meg felelő munkáját, a' fent nevezett jóltévő Ur, Cs. K. Udvari Typographus S c h m i d t Ur könyvnyomtató sajtójában ki nyomtattatván, azon foglalatoskodik, hogy azt nemcsak itt, nemcsak az Auszriai Birodalomban, hanem az egész Európában, sőt e' világ negyedik részében Amérikában is ki osztogatathassa 's esméretellé tehesse.

Magyar Ország.

B u d á r ó l, Aug. 16 kán. Nádorispány ő Cs. Kir. Fő Hertzegségén kívül, L a j o s ő Fő H.ge is ide érkezett e. h. 11 kén. Megérkeztek továbbá az alatt Pestre Saksen-Tescheni Albert ő K. Hertzegsége a' maga Ratzkevei és Belyei uradalmairól, így szintén Feldmarschall-Lieutenánt és Osztályos Generális F e r d i n a n d Fő Hertzeg, testvérével M a x i m i l i a n Fő Hertzeggel egyetemben. Hadiminister K á r o l y ő Cs. K. Fő Hertzegsége 12-ikben estvéli 6 órakor érkezvén meg, egyenesen ment a' Nádorispány ő Cs. Kir. Fő H.ge látogatására, 's innét Albert ő Kir. H.gének társaságában Pestre, a' hol a' Gróf Károlyi házba szállott be.

Másnap (13 ikban) reggel elkezdődtek a' Pest mellett fekvő Regementeknek gyakoroltatásai, a' hol ő Cs. K. Fő H.gek, a' Meklenburgi Hertzeggel és számos Fő Méltóságokkal egyetemben jelen voltak. Így folytak ezen katonai gyakorlások külömbkülömb Regementekkel a' következő na-

pon is del előtt délután minnyájoknak nagy megelégedésekre.

Német Ország.

Dresdából, Aug. 2 kán. A' Swéd Király tegnap délben Prágából Pilnitzbe érkezett, és a' Választó Fejedelmi Familiával ebédelt. A' Pilniti és Dresdai ritkaságoknak megfigyelése után, egyenesen Monachiumba szándékozik vissza utazni ő Fge, a' hol September 15-kén kezdődnek a' Bavariai Lóger' gyakorlásai. A' Választó Fejedelem maga lesz a' fő Komendáns, és alatta a' Kéthídi Fejedelem, 's Wrede, Nogarola, és Derooy Generálisok, lesznek az Al-Komendánsok.

A' Pármai bődögült Hertzegasszony Testamentoma már megnyittatott. Egyenlő osztályos örököseinek hagyta az unokáját a' Hetruriai ifiú Királyt, és a' Saksoniai Választó Fejedelem öttének Maximilian Princznek a' megholt Pármai Hertzegasszonytól való gyermekeit.

Koblentzből, Aug. 5-kén. Az Aarvölgy (Aarthal) nevű környéken a' vizek' kiontása által okoztatott pusztulásokat nem tudják vóltaképpen lerajzolni az útzók. Valami 240 emberek fulladtak a' vízbe, és több mint 200 háznak a' helyek sem látszik. A' réceket és gabona termő térségeket, kő, homok, és mocsár borította el. Némely helységekre, az arvíz után nem lehetett különben a' mély mocsár miatt be menni, hanem útat kellett előbb benne tsinálni. Ez az egy vigasztalja-még a' szegény vidéki lakosokat, hogy a' szőlőhegyek, a' hova a' víz nem mehetett, igen szép terméssel bíztatják őket.

Frantzia Birodalom.

Páris, Aug. 9-kén. A' Moniteurben olvas.

suk, hogy Chaptal Ur a' Belső Miniferségről lemondván, helyébe a' Bétsben lévő Fr. Követet Champagny urat nevezte legyen kia' Császár. Ad-
díg, míg ez a' Miniferséget által vehetné, a' val-
lás béli dolgokra ügyelő Minifterre Portalis urra
bizattatott a' Belső Minifteri foglalatosságoknak
folytatása.

A' Császár így írt Chaptal úrhoz ezen dolog-
ban: —

„Belső Minifter Chaptal; sajnálva értettem
szándekodat, hogy a' Belső Minifteri hivatalt le-
akarod tenni, oly véggel, hogy egészen a' tudo-
mányoknak szentelhesd életedet. Tsakugyan en-
gedek kívánságodnak. Szogálatoddal való meg-
elégedésemnek bizonyosságát akarván mutatni, Sze-
nátorrá neveztelek. Ezen fő hivatalban, a' hol
a' mesterségekre és fabrikainkra való figyelmezés-
re több időd leszen, hasznos lehetsz mind a' Stá-
tusnak mind nékem. Kérem az Istent, hogy tar-
tson-meg kegyes óltalmában. Költ Calaisben,
Thermidor 18 kán, a' 12 ik esztendőben (August.
6 kán.)

A' Havrei kikötőhelyből, Aug. 3 kán. Teg-
nap 17 Anglus hajók közelitvén ide, egy oráig
tüzelték ránk, a' mellyek ma hasonlóképpen meg-
jelentek, és sok bombit hánytak hajóinkra: hanem
a' partjainkon lévő ágyuk sem vesztegeltek, mely-
re nézve jónak találta az ellenség eltávozni.

A' Császár Boulognából Augustus 7 kán ejfél-
kór Calaishez érkezett, és 8 ikban az itt lévő ha-
di készületek' hajók' és seregek megnézegetéséhez
fogott.

Boulogne, Aug. 5 kán. A' Betsületlegió
Fő Kantzelláriussa itt van néhány napoktól fog-

va. — Princz József elútazott innét Párisba: hanem 15-dikre vissza váratik, a' melly napon nagy solennitással fogja a' Császár kiosztani itten a' rend' tsillagát azoknak, a' kik az itt lévő hadi és tengeri fegyveresek között az azzal való megtiszteltetésre már kineveztetve vannak. Ennek alkalmazásával egy 100 ezer emberekből álló fegyveres sereg fog itt egy négy szegeletű csoportot formálni, 's ennek közepén fogja Napoleon Császár egy thronusról a' tsillagot kiosztani.

Nagy Britannia.

Nállunk olyan mozdulásokat tesznek a' fegyveres seregek, mintha az ellenségnek kiszállását, kivált az ólta, hogy a' Fr. Császár a' tenger mellett van, minden szempillantásban várják. Minden önként vállalkozott fegyveres seregeinkhez parantsolat ment, hogy az indulásra éjjel nappal minden szempillantásban készen tartsák magokat. A' Fr. táborral általellenben lévő Suffexi partjainkra, 16 ezer emberekből álló segítő sereg rendeltetett. A' Királyi Testőrző Regementek mind elútaztanak a' partokra.

Az Irlandiából jött új hírek ismét igen kedvetlenek; a' hamú alá rejtetve lévő nyughatatlanság' tüze naponként elevenül. Sok olyan személyek, a' kiknek a' hazában való jelenlétek veszedelmesnek lenni tartatván, számkivetésbe küldettek vala, oda ismét vissza mentek. Leg főbbnek tartanak ezen veszedelmes személyek között egy M'Cabe nevűt, a' Lord Fitzgerald' volt Adjutansát, a' ki sok féle árulás béli bűneiért számkivetésbe küldettétvén, ismét bélopta magát az országba. Annak, a' ki kézhez szolgáltatja 5000 Forintokból álló jutalmat ígért az Országglószék.

A' múlt Jul. 14-kén mint a' Fr. revoluziónak nevezetes innepe napján olyan erőssen tartottunk a' zendüléstől, hogy a' Dublinban lévő örfereg egész nap fegyveresen állott az utzákon és piatzokon. Nevezetesen neveli itt a' félelmet mostanában az, hogy a' támadók olyan reménséggel vannak, hogy Generál Augereau és Admirális Ganthoume a' Brefti hajós sereggel minden órán meg fognak segittségek-re jelenni. Több részeiben az országnak újonnan hozzá fogtak a' nyughatatlanok a' lántsáknak nagy számmal való készítettésekhez.

A' St. Domingói levelek szerént, elvégezvén Dessalines az alatta lévő városokban találtatott Féjereknek öldököltetéseket a' múlt Május' 14-kén, azonnal útnak indúlt a' szigetnek Spanyol része felé, a' mellyet nagy részint Európából oda szármázott Spanyolok laknak, és a' a' hol még valami gyenge Frantzia sereg van őrizeten. Útnak indulása előtt az országút mellett heverő holt teste- ket egy hegy mellett lévő mély gödörbe temettete, és 8 dikben egy hirdetéft küldött által a' Spanyol lakosokhoz, a' mellyben a' Frantziáktól való elpártolásra inti őket —

„Olyan reménségben lévén (ugy mond), hogy benneteket valaha a' magam barátaim közzé szám- láthatlak, elegendő gondolkodásra való időt engedtem néktek, és bátor katonáimnak haragjokat, a' tovább való vérontásnak megakadályoztathatá- sa végett tsendesíteni igyekeztem. Hanem úgy hallom mostanában, hogy külömbkülömb féle rá- galmazások által próbálnak benneteket töllünk el- tsábitani. Motskos irásokat szélesztenek-el köz- tetek: sőt némelyek közzületek az én leg kegyet- lenebb ellenségeimnél a' Frantziáknál mérészeltek

segedelmet keresni magoknak. Spanyolok! fontoljátok meg jól, hogy a' veszedelem örvényének széle mellett állatok; meg fognak. é titeket azok a' pokol szolgái menteni, midőn én a' ti utólsó lántzaitok közzé kergetlek benneteket. Alkalmas lesz az ezáltal Ferrand (ezen gyanítható képpen valami Fr vezért akar érteni, a' ki a' Spanyol részben tartózkodik) arra, hogy az én győzedelmeim között előmbe gátat tegyen? En a' gyávtát a' ti fő városotoknak omlásai között égettetem az ő ragadozókból álló maroknyi seregével egygyütt ölsze. Fontoljátok meg, hogy az Európai hadi mesterség az én megrettenni nem tudó seregem előtt hajótörést szenvedett. A' fő Kapitány Gen. Rochambeau is kéntelenített meg adni az én győzedelmes katonáimnak magát. A' Frantziák, hogy titeket a' magok részeken megtarthassanak, azt hirtelen köztetek, hogy katonasággal rakodott hajók érkeztek volna St. Domingo' szigetéhez. Hol vannak ezek a' hajók? Hol vannak ezek a' seregek? Hogy a' töllünk való irtózást közönségesseé tehessek, az ellenszem való panaszkodással töltik el a' levegőt, szünetlenül emlegetvén, hogy melly kegyetlenül bántam légyen vélek. Hanem, nem érdemelték. é telyes mértékkal, a' mit szenvedtek? olztán mit tartozik az ő állapotjok a' Spanyolokra? Meg kell. é nékem a' Spanyolt büntettetni azért a' bűnért, a' mellyet a' Frantzia talált-fel, 's ellenünk Feketék ellen rendelt és véghez vitt. Nem szégyenlik azt hirtelen felöllem a' Frantziák, hogy én a' sziget' déli részein bujdoklok. Hadd hirteljen! imé én hadi rendben állok. Még néhány szempillantatok vannak hátra, és az én kezeimben lévő menekő ösz.

sze zuzza őket. Az én katonáim felzúval kíván-nyák az ütközetre való jeladást : tsak egy szem-pillantat kívántatik, és a' szigeten nem találtatik több Frantzia. Spanyolok! én azért fordúltam hoz-zatok, hogy megtarthassalak benneteket. Még van időtök, pártoljatok - el az én kegyetlen ellensége-imől, ha azt akarjátok hogy a' ti véretek a' Fran-tziákéval egygyütt ne folyjon. Én 15 napokat engedek néztek, hogy az alatt vagy az én zászlom alá adjátok, vagy pedig az ellenem való tsatazás-ra határozzatok magatokat. Ha az utólsót talál-játok választani, megengedek, hogy ti határozzá-tok meg az ütközetre való helyet, mert külöm-ben minden vidékeiteken rátok fogok ütni. Tud-játok, hogy a' St. Domingó felé vivő utak előttem esmértesek. Melly fokszor nem láttunk mi már titeket előttünk szaladni! Tudjátok, mit tehetek én, és mit mérészek; gondolkozzatok megtartatásfo-kon! Betsületemre megigérem, hogy semmi bánta-tása nem lesz senkinek sem személyeteknek sem javatok-nak, ha a' Haii béli hazafiák közzé való szám-láltatásnak alkalmatosságával elni el nem mulat-játok."

Londonból, Jul. 27-kén. Marat, az a' nevezetes Frantzia Terrorista, azt mondotta egy alkalmatossággal, hogy a' revolúzió rendre fogja járni a' világnak öt részzeit. Az ő jöveudő-lése bé telyesedett ennyiben, hogy a' revolúzió a' világ' esmértes részeiből annak leg kevesebbé es-mértes ötödik részére is által hatalmazott. Tud-juk, hogy a' mi Országlószékünk, 17 esztendőknél előtte a' világ' ötödik részének egygyik szegeleté-be, a' hol az előtt nyoma sem volt az Európai la-kosoknak, néhány száz mind két nemz. lévő, és

megjobbithatatlan személyekből álló kolóniát fundált, a' kik Angliából különböző fele vétkeiért küldettettek oda. Ezen kolonia a' Botany-Bay és Port Jackson nevű vidékeket lakja, és népesíti, katonai őrizet és vigyázat alatt: hanem mostanában is minden esztendőnként küld az Országglószék újabb meg újabb ilyen személyekből álló szállítványokat oda, a' melyeknek dolgában kivált az Irlandiai zürzavaroknak elkerülettől fogva semmi fogyatkozás nem vólt. Ezek ott egy egész virágzó kisded Státust formáltak lassan lassan. Két várost és több falukat építettek; újságot adnak ki; tőháromot állítottak fel, a' mellyen már még a' Kotzebue munkái között is néhányak megjelentek ánglus nyelven. — Hanem közelebről nem kevésbé elvesztette egész betsületét ez a' kolonia az Országglószék előtt, a' nélkül, hogy tzeljät elérhette volna. A' múlt Martiusban valóságos revoluzió ütött ki ott, a' mellynek 300 Irlandusok vóltak a' forralói, a' kik már annyira vitték vólt, hogy Paramaratta városában az Ánglus Kormányozónak háza előtt szabadság fáját állítván fel vakmerően kiáltozták: Győzedelem, vagy Halál! Cuningham nevű vólt a' fejek, a' ki az által tsábitotta el őket, hogy a' katonaság is nagy részint hozzájuk fogná magokat tsatólni: de a' mellyben egészen megsalattattak; minthogy Major Johnstone ezekkel rájuk ütven, némelyeket öszsze vagdaltatott, másokat pedig elfogván tömletzre rakatott közzülek; 's a' többieket fegyverekből kivetkeztette. Rendes fegyverek ugyan a' támadóknak tsak 136 puskákból és 14 pistolyokból állottak: hanem kardjok, ganéhanyó villájok, 's egyéb efféle holmijek vólt több.

Némely Londoni újabb levelek szerint, már kézre kerítették és elfogták azt az Irlandiai, M. C. Maccabe (Maccabe) nevű rebellest, a' kiről fellyebb említettett, hogy 5000 Forint tétetett volna a' fejére.

Mindenek beszélnek és írják Londonban, hogy az Anglus és orosz Országglószékek között való új Szövetéséges Kötés Jul. 4-kén ment tökelltetlégre, és hogy már nintsen egyéb híjja, hanem csak a' Petersburgi Udvar által lejendő ratiifikátzió. A' pontjait még nem lehet tudni.

Északi Amerika.

Báró Humboldt Prussiai híres útozó, ez előtt egy néhány napokkal érkezett meg Washingtonban az ő két bátor úri társaival. Hat elztenedeje már annak hogy ez a' Filozofus lemondván mind azon tsendes nyugodalomról a' melyben az ő hazájában élhetett volna, mind a' Spanyol Királynak azon különös kegyelméről a' melyel az ő iránta viseltetett, a' tudományok szeretetétől indittatván ki tette magát a' leg nagyobb fáradságokra és veszedelmekre, a' midőn az új világnak esmeretlenebb részeiben a' veszedelmeknek minden nemeit bátor szível kiállotta. Béhatott ő a' Déli Amérikának esmeretlenebb részeire, a' holott figyelmetes volt az állatok és nötevények országára, a' lakosoknak erköltsökre, politikai állapotjokra és a' lakosoknak számokra. Sok Astronomiai obfervátziokat tett azon instrumentumokkal a' melyek ő nálla voltak. Visgálta ezen szélesen ki terjedett Országoknak hegyeit, vulkánnyait (tűz-okádo kegyeit) és bányait; majd minden alkalmatlan következés nélkül szenvedvén ottan oly nagy hévséget mely a' kén-esőt 105 grádusra fel-

emelte. Az ő bátorságának és megrettenthetetlenségének legnagyobb bizonyysága az, a' mi az ő utozását legnevezetesebbé teszi, hogy t. i. ő a' világon a' legmagosabb hegynek tetejére felment, és véghez vitte ezt, a' mit még a' lakosok közül sem mért soha senki megpróbálni. Már most Európába igyekeznek ez a' tudós ember vissza jönni, és a' maga utozásának resultatumát közönséggé tenni. Minden kétséggel az ő irásai nevezetes tudósításokat fognak minékünk adni Déli Amérikanak azon kétségeiről, a' melyekről mind eddig csak bizonytalanságokat irtanak az eddig való Útozók.

Él tehát még H u m b o l d az Európai tudósok' öröme: hanem, a' L a p e y r o u s e nevű elveszett Frantzia hajós Kapitány előkerülése, mint azt a' Párisi Moniteur a' minap egy Spanyol hajós Kapitány szavai után kételkedve kihirdette vala, nem telyesedett-bé. Az a' tengeri utazó, a' kit ezen Kapitány a' Jóremenség' fokán látott, nem Peyrouse, hanem egy majd minden hozzá hasonló sorsú F l i n d e r s nevű Anglus Kapitány volt, a' kit az Angliai Admirális Investigator és Lady Nelson nevű hajókkal 1801-ben a' világ esméretlen részein való vizsgálódás végett elküldvén csak mostanság került véghetetlen kányattatásai után elő. B a u d i n nevű hasonló dologban foglalatoskodó Fr. Kapitánnyal Új Hollandiának Napnyúgoti partja mellett találkozott. E' tájan merült el, valamint a' szegény Lapeyrousnek, Flindersnek is egy tsolnakja 10 emberekkel. Port Jacksonhoz jutván, Lady Nelsont itt hagyni kéntelenítették, a' melly úgy öszlze vala rongyoltatva, hogy tovább evez-

ri véle lehetetlen volt. Ő maga innét a' másik hajóval elébb Carpentaire nevű kikötőhelynek, azután Timor szigetének megvizsgálására evezett el: hanem eddig való evezése közben a' másik hajója is öltöze romólván, ismét vissza evezett Port Jacksonhoz, hogy új hajót és további segedelmet kérjen. Nem soká innét való evezése után valami esméretlen fővénypadra akadott a' hajója és el süllyedett, a' hol már nem tehetett egyebet, hanem a' véle való embereket egy száraz fővénypadra kitévén, maga egy tsónakon néhány társaival Port Jacksonhoz vissza evezett, hogy ott még egyszer segedelmet és új hajót kérvén, társait a' fővénypadról ismét magához vegye, és tovább utazzon. Nem lévén a' Port Jacksoni koloniának módja arra, hogy néki új segedelmet adjon, kéntelen volt arra határozni magát, hogy 9 társaival egy Schooner nevű hajóskára üljön, 's azzal ezen véghetetlen távolságról Angliába vissza evezzen. Megállapodott jövet Isle de France nevű Fr. szigetnél is, hanem szerentsétlenségére, minthogy már ekkor elkezdődve lévén az új hadakozás, a' Frantziák letartóztatták ott, a' honnét azután, talám miat hadi fogoly, úgy vetődött a' Jóreménségfokára.

* *

T u d ó s í t á s.

Egy itt Bécsben lakó, a' maga hasznos talalmányaira nézve a' tudós Publicum előtt már eléggé esméretes Technologus Biwanko Ignác, volt Csász. Kir. tiltviselő és falusi birtokos úr, egy olly héjazó vagy fedelező égetetlen téglanémét talált fel nem régiben, a' mellynek sem a' tűz,

sem a' hofzas effözés nem árthat, és a' melly az avval fok izben tett próbákhoz képeft, sem a' több napi vizben való áztatas, sem a' forró vizben való hofzas főzés által meg nem lágyitattathatik, sem semmi vizet magába nem veszen, sem annyival inkább abban széllyel nem ufzlik, és el nem olvad. Ennek az újnemű tserép táblának, (a' mint az előttem fekvő muftura mutatja) $\frac{1}{4}$ izni a' vastagsága, a' szine hasonló a' veres márványkőhöz, igen szép sima és fényes, tömött nem porhonyú, 's nem töredékeny mint a' minémű a' közönséges téglalenni szokott, hanem kemény, de a' mellett még is könnyű, következésképen az epületet nem terheli, a' mellyel valamint a' sendeles, úgy a' nádas, venyegés és szalmás épületeket is fedni lehet. E' mellett azon lágy masszával is, a' mellyből ez az égetetlen tserép készitetik, úgy bé lehet az említett fedelezetű házakat kenni, hogy azoknak sem a' hofzasan tartó effők, sem a' külső tűz semmit sem árthatnak a' belől támadt sebes tűz ezt is meg emésztheti. E' mellett az a' haszna is van ezen égetetlen tserép táblának, hogy azzal a' fát, mellynek szük vóltat hová tovább mind inkább erezzük, meg lehet kimélleni. Hasznos vólna ez kiváltképen a' két Magy. Hazára nézve, a' hol ritka elztendő múlik el, hogy több városok, és falu helységek vagy a' történetből támadt, vagy a' vetett tűz gyulladás által meg ne károsittatnának. —

Minekutánna az ezen talalmánynak szoros meg vizsgálására ki nevezett Commissió azt felette hasznosnak találta vólna, nemtsak kegyelmes engedelem engedődött a' fent nevezett Technologus Ur-

nak azon tserép edénynek maga fábrikájában való készítésére; hanem e' mellett egynéhány Császári épületek is, nevezetesen Laxenburgban, ilyen új nemű tserép edénnyel fedettek bé, és a' Császári magazinumok is illyennel fognak bé fedtetni. Az illy tserép táblának lágy masszájából egy mázsával, egy egész quadrat, vagy négy szegű ölet bé lehet vonni, akár fendellel, akár nád-dal, akár szalmával légyen az épület bé fedve, és illyenkor a' nád fedelnek három nád vastagságúnál többnek nem szükség lenni. Egy mázsának akár lágy massa, akár a' már kész égetetlen tserép táblának, helyben 2 for. és 30 kr. az árja. Talál-tatik itt Bétsben (még egyebütt sohol sem) a' M ö l k e r nevezetű bátyán lévő Báró Paskallati háza alatt lévő város sántzában épült fábrikájában. Kész pénz fizetésért, ha kívántatni fog, másuva is kész leszen a' fent nevezett Technologus, az illy tserép táblákat el küldeni hordokban. Az el küldésre leg alkalmatosabbak az olly hordók, a' mellyekben olaj vólt annakelőtte. Illyen hordókat elegendőket lehet az ide való Materialistáknál szerezni — Melly nagy hasznú találmány légyen ez, abból is ki tettzik, hogy Császár Eő Felsége, ezen fábrikát, a' múlt Junius 19 ik napján, maga is meg látogatni, 's meg vizsgálni méltóztatott.

*   *

J o b b i t á s. — Nem Misrich, hanem M i x i c h E l e k a' neve azon érd. hazánkfiának, a' kiről a' 14-ik M. Kurir' 210-ik lapján emlékezet tétetett.